

dražie (cena Jána Mjartana za najvyššiu úroveň v 1. kategórii – práca v oblasti etnologického výskumu – profesionálni výskumníci).

IZABELA DANTEROVÁ,
Boldog

LITERATÚRA

- Pišútová, I. (1969). *Ludové malby na skle I*. Martin: Osveta.
- Pišútová, I. (1979). *Ludové malby na skle II*. Martin: Osveta.
- Pišútová, I. (1982). Nositelia ľudových tradícií v súčasnej maľbe na skle. *Slovenský národopis*, 30(4), 622–624.
- Pišútová, I. (2010). *Malby na skle*. Bratislava: Ústredie ľudovej umeleckej výroby.
- Pišútová, I., Pillová, D. (1972). Malby na skle v Západoslovenskom múzeu v Trnave. *Zborník SNM – Etnografia*, 13, 125–158.
- Pišútová, I., Kautman, J. (2013). *Ludové sklo*. Bratislava: Ústredie ľudovej umeleckej výroby.
- Vlčková, A. (2024). *Krehké svety. Malby na skle v Západoslovenskom múzeu v Trnave*. Trnava: Západoslovenské múzeum v Trnave.

ZYGMUNT KŁODNICKI, AGNIESZKA PIEŃCZAK, JOANNA KOŹMIŃSKA:
Polski atlas etnograficzny – stan prac: Digitalizacja i opracowanie
naukowe materiałów źródłowych (lata 2020-2024)
[The Polish Ethnographic Atlas – state of works. Digitization
and scientific development of source materials (2020-2024)]
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 2024, 399 s.

DOI: <https://doi.org/10.31577/SN.2026.1.11> © 2026, Mojmír Benža
This is an open access licensed under the Creative Commons

Keď som v roku 1990 držal v rukách práve vytlačený *Etnografický atlas Slovenska*, bol som nesmierne hrdý na to, že som jedným z jeho autorov. Podarilo sa veľkolepé dielo. Súčasne som dúfal, že v nasledujúcich rokoch sa k atlasu pripojí aj súbor komentárov, s ktorými sa od samého začiatku prác na atlase rávalo, žiaľ, nestalo sa tak. O to väčšie bolo moje prekvapenie, keď v roku 1993 vyšiel prvý zväzok komentárov k prvému zošitu Poľského etnografického atlasu, ktorý vyšiel ešte v roku 1964. Následne, pravidelne každý rok, až po rok 1997, vychádzali ďalšie zväzky komentárov. Od roku 1997 sa interval vydávania predĺžil na dva roky. Posledný zväzok komentárov vyšiel až v roku 2013. Aby toho nebolo dosť, v roku 2017 vyšiel ešte aj prvý zväzok a v roku 2024 ďalší zväzok zamýšľanej edície *Biblioteka Polskiego Atlasu Etnograficznego* (Kłodnicki et al., 2017; Kłodnicki et al., 2024). Neskutočné uzavretie vedeckého projektu, ktorý trval viac ako polstoročie a navyše ambiciózne vykročenie do budúcnosti.

Rozsiahlu recenziu z pera Kornélie Jakubíkovej o prvom zväzku edície publikoval Slovenský národopis pred niekoľkými rokmi (Jakubíková, 2018). Tento zväzok obsahuje okrem iného aj podrobný opis projektu digitalizácie textového a obrazového archívu Poľského etnografického atlasu. Na realizácii tohto projektu sa podieľali pracovníci Inštitutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Śląskiego v Tešine spolu s pracovníkmi Poľského Inštitutu Antropologii vo Varšave. Z môjho pohľadu najzaujímavejší text v prvom zväzku je

Polski atlas etnograficzny

– stan prac

Digitalizacja i opracowanie
naukowe materiałów źródłowych
(lata 2020–2024)UNIWERSYTET ŚLĄSKI
KRAKÓW

2024

nevelká štúdia venovaná elektronickej knižnici Polskiego Instytutu Antropologii (Kłodnicki et al., 2017, s. 147–149).

Obdobne ako prvý zväzok, aj druhý zväzok edície je rozdelený do dvoch obsahových celkov. Štúdie v prvom celku sú zamerané na atlas z hľadiska historickej perspektívy a štúdie v druhom celku sú zamerané na atlas z hľadiska súčasnosti. Druhý zväzok edície sa začína štúdiou, ktorá je venovaná poľskému Podkarpatiu, ako severnej hranici karpatskej oblasti. Argumentácie jej vymedzenia sú veľmi detailné. Opierajú sa najmä o javy salašnickej kultúry zaznamenané tak staršou odbornou literatúrou, ako aj zachytené poľským i slovenským etnografickým atlasom. V štúdiu ma zaujalo použitie termínu provincia na označenie rozsiahlejšej oblasti spojenjej konkrétnym znakom, v tomto prípade salašnickou kultúrou.

Ďalšie dva texty druhého zväzku nie sú odborné štúdie, ale veľmi podrobné správy o realizovaných projektoch digitalizácie a bu-

dovania elektronických archívov. Prvá správa je venovaná najmä podrobnému opisu metódy, ktorá bola použitá pri elektronickej spracovaní archívu Poľského etnografického atlasu. Súčasne prezentuje doterajšie výsledky práce na projekte (za roky 2020 – 2024), a tiež vyhlídky práce na ďalšie roky. Druhá správa je projektom elektronickej spracovania fotografickej zbierky Zygmunta Klodnického, ktorá sa nachádza v elektronickej knižnici Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Obe správy sú svojím obsahom veľmi inšpiratívne pre každú vedeckú inštitúciu, ktorá sa zaoberá myšlienkou budovania elektronickej spracovania svojich dokumentačných fondov a ich sprístupnenia takouto formou odbornej aj laickej verejnosti.

Druhý zväzok tak, ako v prípade prvého zväzku, je doplnený viacerými prílohami – niekoľkými anexmi, zoznamami a registrami. Prílohy sú veľmi rozsiahle, v tomto prípade zaberajú 138 strán veľkého formátu. To je takmer polovica strán zväzku. Zvlášť upozorňujem na prvý anex v každom zväzku. Prvé anexy sú venované zoznamom etnografických a etno-jazykových máp Poľska a jeho susedných oblastí. V prvom zväzku sú informácie o mapách venovaných materiálnej a v druhom zväzku duchovnej kultúre. Obsah každého zoznamu je ďalej členený podľa v Poľsku zaužívanej odbornej systematiky. Každý bibliografický údaj je navyše ešte označený aj grafickým znakom podľa toho, či je mapa venovaná celému Poľsku alebo len jeho časti, prípadne aj susedným krajinám. Zvláštnym znakom sú označené mapy z územia Poľska do 2. svetovej vojny. Súčasťou prílohy je rozsiahla bibliografia, v recenzovanom zväzku je to 21 strán. Ďalej už nasleduje len register mien a niekoľko zoznamov rôzneho zamerania.

Nevelký, len trojčlenný autorský kolektív – Zygmunt Klodnicki, Agnieszka Pieńczak, Joanna Koźmińska, odviedol oboma zväzkami neuveriteľný kus odbornej i organizačnej práce. Ich odborné štúdie v oboch zväzkoch naznačujú možnosti ďalšieho využitia poznatkov, ktoré boli zhromaždené pre potreby poľského etnografického atlasu. Zhromaždené poznatky, a nebolo ich málo, boli využité z rôznych dôvodov len sčasti. Mnohé z nich však ešte čakajú na svoje spracovanie.

Odborné štúdie sú zaujímavé, ale mňa zaujali iné texty, ktoré sa nachádzajú medzi prílohami. Na prvom mieste by som uviedol prvé anexy a hneď za nimi obe bibliografie. Všetky pozornému čitateľovi nevtieravo podsúvajú myšlienku ďalšieho a iného využitia zhromaždených poznatkov. Z vedeckého hľadiska by mohlo ísť o vyššiu odbornú úroveň, alebo z geografického hľadiska o širšie zameranie, ktoré by sa neobmedzovalo len na územie Poľska, ale minimálne o priestor strednej Európy.

Veľmi frekventovaným slovom v oboch zväzkoch je slovo digitalizácia. Prezentované projekty nepredstavujú digitalizáciu ako cieľ, ale ako prostriedok na záchranu a dostupné sprístupnenie bohatých dokumentačných fondov, ktoré vznikli pre potreby Poľského etnografického atlasu. Projekty sú koncipované veľmi veľkoryso. Veľkorysé je aj ich personálne a materiálne zabezpečenie. Nedá mi, aby som si s ľútosťou nepovzdychol, že by som sa rád dožil toho, že obdobným veľkorysým spôsobom sa bude raz pracovať aj na digitálnom spracovaní archívu slovenského etnografického atlasu.

MOJMÍR BENŽA,
Bratislava

LITERATÚRA

Etnografický atlas Slovenska (1990). Red. S. Kovačevičová. Bratislava: Veda.

Jakubiková, K. (2018). Zygmunt Kłodnicki, Agnieszka Pieńczak, Joanna Koźmińska: Polski atlas etnograficzny. Historia, osiągnięcia, perspektywy badawcze [Poľský etnografický atlas. História, výsledky, perspektívy bádania]. *Slovenský národopis*, 66(3), 367–369.

Kłodnicki, Z., Pieńczak, A., Koźmińska (2017). *Polski atlas etnograficzny: Historia, osiągnięcia, perspektywy badawcze*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Kłodnicki, Z., Pieńczak, A., Koźmińska (2024). *Polski atlas etnograficzny – stan prac: Digitalizacja i opracowanie naukowe materiałów źródłowych (lata 2020-2024)*. [Poľský etnografický atlas – stav prác: Digitalizácia a vedecké spracovanie pramenných materiálov (roky 2020 – 2024)]. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

VALERIA KOVACHOVA RIVERA DE ROSALES, BOHDAN ULAŠIN
(Eds. a preklad.):

Cuentos eslovacos de tradición oral II.

[Slovak National Tales from the Oral Tradion II]

Madrid: Ediciones Xorki, 2023, 187 s.

DOI: <https://doi.org/10.31577/SN.2026.1.12> © 2026, Renáta Bojničanová

This is an open access licensed under the Creative Commons

Kniha *Cuentos eslovacos de tradición oral II* (2023) [Slovenské ľudové rozprávky II] predstavuje druhý diel výberu slovenských rozprávok Pavla Dobšinského v preklade do španielskeho jazyka a nadväzuje na prvý diel, ktorý vyšiel v španielskom vydavateľstve Xorki ešte v roku 2012. Po viacnásobnej dotlači a pozitívnom prijatí prvého dielu s názvom *Cuentos eslovacos de tradición oral* [Slovenské ľudové rozprávky] (Kovachova Rivera de Rosales et al., 2012; Bojničanová, 2013) pripravili Valeria Kovachova Rivera de Rosales a Bohdan Ulašin druhý diel. Aj v tomto prípade bolo knižné vydanie podporené Literárnym informačným centrom, štátnou organizáciou v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.